

Gewasbescherming: effectief en milieubewust

• TEKST : REGIOTEAM TELEN MET TOEKOMST
• FOTO : TELEN MET TOEKOMST

Verlagen van de milieubelasting, maar toch het economisch rendement behouden: kan dat? Vijf bloembollentelers zoeken in het project Telen met toekomst naar de grenzen van de geïntegreerde bollenteelt. Met de vraag hoe milieu en economisch rendement samengaan worden ze steeds weer geconfronteerd. De resultaten over 2002, adviezen en een reactie van het ministerie van LNV staan centraal in deze aflevering

Resultaten Tmt-bedrijven 2002

De resultaten van de deelnemers aan Telen met toekomst van 2002 laten een duidelijke verbetering in milieuresultaten zien ten opzichte van startjaar 2000.

Gemiddelde resultaten van de vijf deelnemende bedrijven				
Maatstaf	Milieukundige Doelen	Teelttechnisch haalbaar Streefbeeld	Resultaten	
			2000	2002
BRI-lucht	0,7	2,4	7,3	4,0
BRI-bodem	200	1230	1820	1747
BRI-grondwater	0,5	10,3	453	18
MBP-waterleven	0	39%	43%	34%
MBP-bodemleven	0	3%	8%	7%

BRI is een maat voor de emissie naar resp. lucht, bodem en grondwater.
MBP is een maat voor de mogelijke schade aan bodemleven of waterleven

Milieubelasting wordt berekend in emissie en in mogelijke schade aan microleven. Emissie wordt onderscheiden naar lucht, bodem en grondwater. De emissie naar de lucht is bijna gehalveerd en de emissie naar het grondwater was 25 keer lager dan in 2000. Ook het risico op schade aan het waterleven is afgenomen. *Minder middel, andere middelen* De vermindering van de milieubelasting komt vooral doordat enkele deelnemers in 2002 minder pro-

blemen hadden met aaltjes. Daardoor was minder grondontmetting nodig. Daarnaast heeft het gebruik van het vuurwaarschuwingssysteem geleid tot minder bespuitingen. Bovendien kozen de deelnemers voor middelen met minder kans op emissie naar lucht of grondwater, als Shirlan in plaats van Allure en Decis Micro in plaats van Somicidin. Ook is vooruitgang geboekt door lagere doseringen van vuur- en onkruidbestrijdingsmiddelen.

MILIEU EN ECONOMISCH RENDEMENT

Na twee jaren in het project Telen met toekomst blijken de deelnemers een flinke reductie van de milieubelasting te kunnen halen. De milieukundige doelstellingen van het project reiken echter verder, maar blijken niet haalbaar zonder in te leveren op opbrengst of kwaliteit.

Wat op dit moment wel mogelijk lijkt, wordt in het project het teelttechnisch haalbaar streefbeeld genoemd. Het geeft aan wat de milieubelasting is bij geïntegreerde gewasbescherming onder gemiddelde omstandigheden. Het teelttechnisch haalbaar streefbeeld kan variëren door weersomstandigheden en ziektedruk.

Door de ontwikkeling van nieuwe technieken blijven de grenzen van wat mogelijk is in beweging. Daardoor zou in de toekomst het teelttechnisch haalbaar streefbeeld misschien kunnen gaan samenvallen met de milieudoelstellingen van het project.

De deelnemers aan Telen met toekomst verkennen de grenzen van een lagere inzet van gewasbeschermingsmiddelen

TMT-ADVIEZEN VIRUS EN VUUR

Virusbestrijding Door viruszieke planten vroegtijdig te verwijderen neemt de kans op verspreiding van het virus af. Sommige symptomen zijn pas na de bloei zichtbaar. Blijf daarom ook na de bloei regelmatig ziekzoeken. Virusoverdracht door vliegende bladluizen is deels te voorkomen door wekelijkse bespuitingen met pyrethroïde, in sommige gewassen gecombineerd met minerale olie. Voor een goede werking heeft spuiten bij bewolkt weer de voorkeur. Pyrethroïden zijn zeer schadelijk voor waterorganismen. Spuit daarom bij voorkeur bij windstil weer. Uit oogpunt van milieubelasting heeft Decis Micro de voorkeur. In effectiviteit is er nauwelijks verschil met andere middelen. Afwisselen van middelen om resistentie te voorkomen heeft geen zin.

Vuurbestrijding Botrytisaantasting is sterk afhankelijk van temperatuur en vocht. Voor tulp, gladiool en lelie zijn er waarschuwingssystemen. Op basis van de weersverwachting wordt de infectiekans berekend. Het waarschuwingssysteem is een hulpmiddel om de vuurbestrijding alleen dan uit te voeren als het nodig is, dat wil zeggen als er gevaar dreigt voor infectie. Vanuit milieuoverwegingen heeft het middel Shirlan in de meeste gewassen de voorkeur. Alleen in lelies gaat de voorkeur uit naar Mirage Plus, omdat Shirlan in lelies minder effectief is. Voer de bestrijding uit met driftarme doppen. Bespuiting met grove druppels is even effectief als met fijne druppels.

ONDERZOEK NAAR LAGERE MILIEUBELASTING

Onderzoek is een van de pijlers van het project om vermindering van milieubelasting mogelijk te maken. Een deel van het onderzoek richt zich op het zoeken naar niet-chemische alternatieven.

Op PPO Lisse en de Noord ligt een aantal nieuwe methoden en technieken in onderzoek dat mogelijk in de toekomst een alternatief kunnen bieden voor chemische midde-

len en daarmee het beschikbare pakket van geïntegreerde maatregelen in de bollenteelt uitbreiden. De volgende aspecten liggen in onderzoek:

- afdekmaterialen tegen onkruiden
- mechanische bestrijding van onkruiden
- alternatieven voor bolontsmetingsmiddelen
- biologische bestrijding van Pythium en Rhizoctonia
- ULO-bewaring tegen galmijt

Hans Schollaart, LNV: 'Tmt past binnen Convenant'

Het project Telen met toekomst is drie jaar geleden ontwikkeld door het ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij. Hoe kijkt dit ministerie aan tegen het project, en hoe zit het met de haalbaarheid van normen? Hans Schollaart, beleidsmedewerker gewasbescherming van de directie Landbouw van LNV, legt uit.

"Sinds 10 maart 2003 is er een Convenant Gewasbeschermingsbeleid, waarin de ministeries van LNV en Vrom, LTO-Nederland, Stichting Natuur en Milieu, Vewin Unie van Waterschappen en Agrodis, samen optrekken. Nefyto heeft de intentie om zich aan te sluiten bij het convenant. In dit convenant is een van de doelstellingen het boeken van milieuwinst door het bevorderen van innovatie. Dat betekent voor de ondernemer grensverleggend bezig zijn. In Telen met toekomst zoeken ondernemers en onderzoekers samen naar de grenzen. Voor ons is Telen met toekomst een voorbeeld van hoe het zou kunnen." Schollaart merkt daarbij op dat in het convenant wordt aangegeven dat invulling van duurzame gewasbescherming moet leiden tot een economisch duurzame bedrijfsvoering. "Maar het gaat er ook om dat ondernemers hun ver-

antwoordelijkheid willen nemen in dat grensverleggend zoeken naar duurzame teeltmethoden." Punt van discussie is nogal eens de haalbaarheid van gestelde doelen en de eventuele sancties. Over de doelen is Schollaart duidelijk. "De milieukwaliteitsdoelen zijn dezelfde als in Zicht op gezonde teelt: 95% reductie op de milieubelasting in 2010 ten opzichte van 1998. Dat is de inspanningsverplichting. Dit is geen sectordoelstelling. LTO heeft de taak op zich genomen om sectorplannen te maken, waarin meetbare doelen komen voor het oplossen van de landbouwkundige knelpunten." Als het gaat om de haalbaarheid van de normen, stellen de deelnemende ministeries zich minder eenzijdig op. Schollaart: "Het gaat erom dat de diverse partijen elk hun verantwoordelijkheid nemen en gezamenlijk werken aan een duurzame geïntegreerde gewasbescherming, en dat men kan aantonen dat er samen gewerkt is aan een resultaat. Het gaat dus om aantoonbare inspanningen en resultaten. Er is in het convenant geen sprake van sancties. We gaan uit van wederzijds vertrouwen." Hoewel de start van Telen met toekomst al lag voor het Convenant, vindt Schollaart het project goed passen binnen het convenant. "Het gaat nog steeds over geïntegreerde gewasbescherming en grensverleggend zoeken. De ministeries willen de komende jaren het bestuurlijke bedrijfsleven nog meer betrekken bij Telen met toekomst, want het zijn uiteindelijk de ondernemers die duurzame gewasbescherming moeten kunnen toepassen."

PROJECT

Telen met toekomst is een project voor vier sectoren: akkerbouw, vollegrondsgroenten, boomkwekerij en bloembollen, en duurt zes jaar. Vijf bloembollentelers doen mee. In zes jaar gaan deelnemers na wat technisch en economisch mogelijk is om het gebruik van mineralen, gewasbeschermingsmiddelen en energie terug te dringen. Tevens doen zij ervaring op met natuurbeheer. Zij doen dit met onderzoekers van Praktijkonderzoek Plant & Omgeving (PPO) en Plant Research International (PRI) en bedrijfsadviseurs van DLV-Advies. Ministeries van LNV en VROM financieren het project. *BloembollenVisie* geeft in deze rubriek tips en informatie uit het project. Informatie: projectleider Stefanie de Kool, (0252) 46 21 82 of www.telenmettoekomst.nl